

Totalberedskapskommisjonen
v/ Øyvind Ytrestøyl Foldal

Vår dato: 29.04.2022
Deres dato: 22.03.2022

Innspill til Totalberedskapskommisjonen

Det vises til henvendelse av 22. mars 2022 fra Totalberedskapskommisjonen med oversendelse av spørreskjema. Kommisjonen ønsker innspill fra et bredt spekter av aktører for å få et kunnskaps-grunnlag om status og utfordringer innenfor beredskapsfeltet.

NHO Transport er en bransje- og arbeidsgiverforening for leverandører av kollektivtrafikkjenester med buss, bybaner og drosjer. Foreningen velger å gi en samlet tilbakemelding istedenfor å besvare oversendte spørreskjema. Vi mener dette er best egnet format for å belyse og fremstille våre innspill.

Samfunnssikkerhet og -beredskap i transportsektoren

Å ivareta innbyggernes sikkerhet er en av statens viktigste oppgaver. Samferdselsdepartementet har det overordnede ansvaret for samfunnssikkerhet og beredskap innen blant annet vei- og transportsektoren.

Transport er definert som en samfunnskritisk funksjon¹. Samfunnssikkerhet i transportsektoren kan grovt sett brytes ned i tre kapabiliteter;

- I) transportsikkerhet,
- II) fremkommelighet og
- III) transportevne.

Disse kapabilitetene er sentrale for å opprettholde samfunnsviktige funksjoner og ivareta innbyggernes liv, helse og grunnleggende behov. Med dette som utgangspunkt, kan samfunnssikkerhetsarbeidet i transportsektoren oppsummeres i tre overordnede mål:

1. Opprettholde et høyt transportsikkerhetsnivå
2. Opprettholde fremkommelighet og funksjonalitet i transportsystemene
3. Opprettholde en robust sivil transportberedskap

Transportsektorens samlede evne til å forebygge og unngå store uønskede hendelser i transport-systemene, og til å håndtere og minske følgende av slike hendelser hvis de likevel skulle oppstå, er grunnleggende for å oppnå disse målene².

¹ <https://www.regjeringen.no/no/tema/samfunnssikkerhet-og-beredskap/innsikt/liste-over-kritiske-samfunnsfunksjoner/id2695609/>

² <https://www.regjeringen.no/no/dep/sd/ansvarsomraader/ansvar-og-oppgaver---transport--og-kommu/id556709/>

Transportbedriftene er en del av totalberedskapen

NHO Transport representerer norske persontransportbedrifter. Det meste av virksomheten er basert på kontrakter med fylkeskommunene, som har ansvar for kollektivtilbudet. Medlemsbedriftene har også billettfinansierte reiser med ekspressbusser, flybusser og turbusser. Medlemmene våre har omkring 8000 busser, og representerer med andre ord en betydelig kapasitet i den totale nasjonale beredskapen, jf. de nevnte kapabilitetene I, II og III ovenfor.

Kollektivtrafikken er samfunnskritisk

Den 12. mars 2020 kom regjeringen med de sterkeste og mest inngripende tiltakene vi har hatt i fredstid. Disse restriksjonene fikk direkte betydning for kollektivtrafikken, inkludert operatørene av transporttjenestene, som NHO Transport organiserer. Persontransport ble definert - og anerkjent - som en samfunnskritisk tjeneste. Hovedoppgaven var å transportere ansatte i andre samfunns-kritiske funksjoner til og fra jobb med god avstand mellom passasjerene. Kollektivtrafikken har fungert i denne rollen under pandemien, men med vesentlige endringer i rammebetingelsene.

NHO Transport har gjort seg opp flere erfaringer og læringspunkter fra to år med pandemi; bransjen klarte å samle seg rundt felles budskap og regelmessige situasjonsbeskrivelser til regjering, Stortinget og andre myndigheter under pandemien. Dette har etter NHO Transports vurdering hatt avgjørende betydning for at det samfunnskritiske kollektivtilbudet, bransjens infrastruktur og kompetanse ble opprettholdt og ikke nedbygd/avviklet under pandemien. Ved fremtidige kriser bør myndighetene tilrettelegge for avklaringer og føringer for å gjøre persontransportbedriftene i best mulig i stand til å utøve sin samfunnskritiske funksjon effektivt og målrettet. Foreningens [høringsuttalelse til Koronakommisjonen i NOU 2021:6](#) gir utfyllende informasjon.

Norske turbusser er svært viktig for beredskapen

Turbussnæringen kjører på oppdrag for reiseliv, bedrifter, offentlige kunder, foreningen og lag. Turbussene tar hånd om passasjerene ved togstans eller stengte flyplasser, og de er viktige ved akutte evakueringer. Fra 2013 og frem til covid-19 har aktiviteten i turbussnæringen økt kraftig som følge av turismen. Antall norske turbusser ble imidlertid redusert med cirka 25 prosent i perioden, og veksten ble overlatt til utenlandske aktører. Under pandemien er den norske turbusskapasiteten ytterligere nedbygd fordi aktivitetsnivået var svært lavt.

Konkurransetilstandene mellom norske og utenlandske aktører er dokumentert forskjellige. Det er viktig å sikre rammebetingelser som gjør at norske selskaper kan ivareta sin beredskapsmessige funksjon. Norske myndigheter må blant annet innføre tilsvarende kabotasje-regler som Danmark har gjort. Allmenngjort lønn og avgiftsbestemmelser må også følges opp for utenlandske selskaper. [En rapport fra 2018 gir mer oversikt over turbussmarkedet.](#)

Behov for avklaringer om ansvarsforhold

NHO Transport deltar i Samferdselsdepartementets rådgivende forum for sivil transportberedskap. Etter møtet i forumet 16.-17. november 2021, stilte NHO Transport flere spørsmål til Samferdselsdepartementet (SD). Alle spørsmålene knytter seg til fredstid, ved beredskap, i krig og ved ekstraordinære kriseforhold, jf. forskrift for sivil transportberedskap av 14. juni 2005 § 1. Spørsmålene som ble stilt var følgende:

1. Hvem har arbeidsgiveransvaret for sjåførene når de utfører transportstøtte, herunder hvem har ansvaret for
 - a. å følge arbeidsmiljøloven
 - b. arbeidstid, lønn, overtid mv.
 - c. kjøre- og hviletid
2. Hvem har ansvaret for yrkesskader/arbeidsulykker som oppstår under transportstøtten?
3. Hvem dekker transportselskapenes kostander og tap pådratt i forbindelse med transportstøtten?
4. Hvem har ansvaret for skade arbeidstaker påfører andre personer eller materiell mens arbeidstakeren utfører transportstøtte?

SD har p.t. ikke svart ut henvendelsen, men opplyste 14.02.2022 om at de arbeider med spørsmålene. SD informerte også om at ingen av spørsmålene er direkte regulert i lovverket. NHO Transport mener det er av vesentlig betydning at disse spørsmålene tas stilling til, og avklares, så raskt som mulig. Vi mener en tydeligere fordeling og avklaring av ansvar og roller er avgjørende for håndteringen av fremtidige kriser. Det bør slik sett være i totalberedskapskommisjonens interesse å påse at SD avklarer disse spørsmålene.

Skulle det være behov for utfyllende informasjon, er NHO Transport tilgjengelig.

Vennlig hilsen
NHO Transport

Jofri Lunde
Næringspolitisk sjef

Eskil Johnsrud Sæterlien
Næringspolitisk rådgiver